

IEDEREEN BASISVAARDIG, STADSPLAN 2024 – 2028

Volwassenen basisvaardig in taal, rekenen en digitale vaardigheden

LEESWIJZER

Voor u ligt 'Iedereen basisvaardig, stadsplan 2024 – 2028'. In dit plan leest u wat gedaan wordt om iedere volwassene in Eindhoven basisvaardig te maken. Dit plan is een vervolg op het 'Stadsplan basisvaardigheden 2021 – 2023'. Met dit plan wordt doorgepakkt op de ingezette koers en bouwen we door vanuit bestaande initiatieven. Jaarlijks stellen we gezamenlijk een uitvoeringsplan op waarin wij beschrijven waar we dat jaar op focussen en wie waarvoor verantwoordelijk is.

In de inleiding wordt u meegenomen waarom in Eindhoven gewerkt wordt aan basisvaardigheden en wat de context is. Van daaruit vertrekt u naar de visie en hoe deze bijdraagt aan een basisvaardig Eindhoven. In vier pijlers is nader uitgewerkt wat gedaan wordt op hoofdlijnen om Eindhoven basisvaardiger te maken.

In goede samenwerking met onze kernpartners en bondgenoten is dit plan tot stand gekomen, zoals: bibliotheek Eindhoven, Taalkracht/Summacollege, Vrijwillige Hulpdienst Eindhoven, WIJeindhoven, woningcorporaties, Brainport voor Elkaar, ASML society and community engagement, taalaanbieders non-formeel type 1 en 2, Eindhoven Engine.

In dit stadsplan richten we ons nadrukkelijk op laaggeletterde inwoners. Daarmee focussen we ons op iedereen die een schoolloopbaan doorlopen heeft en daarna alsnog onvoldoende basisvaardigheden heeft om zich zelfstandig te redden in onze (kennis)maatschappij.

BEGRIPPENLIJST¹

Term laaggeletterdheid

In de afgelopen jaren werd veelal gesproken van laaggeletterdheid. Het doel is om steeds meer te spreken over het versterken van de basisvaardigheden (taal, rekenen, burgerschap en digitale vaardigheden). Het is positiever om te spreken over basisvaardigheden en het maakt duidelijk dat het gaat om meer dan alleen voldoende taalvaardigheid.

Basisvaardigheden

Binnen de volwasseneneducatie wordt onder de basisvaardigheden verstaan: taal-, reken- en digitale vaardigheden voor volwassenen. Met voldoende beheersing van de basisvaardigheden kan een volwassene zich zelfstandig redden in de maatschappij, deze persoon is zelfredzaam.

Camouflageaanbod

Aanbod in de volwasseneneducatie waarbij aandacht voor (de ontwikkeling van) basisvaardigheden niet expliciet als doel genoemd wordt voor de (potentiële) leerders.

Formeel onderwijs

In de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) wordt formele educatie omschreven als educatie die wordt afgesloten met een diploma dat erkend is en gebaseerd is op de standaarden en eindtermen volwasseneneducatie. Deze trajecten worden begeleid door gecertificeerde docenten. Formele educatie staat onder toezicht van de onderwijsinspectie

Geletterdheid

Geletterdheid omvat luisteren, spreken, schrijven, gecijferdheid en het gebruik van alledaagse technologie. Iemand is voldoende geletterd om zelfredzaam te kunnen zijn in de maatschappij als deze persoon functioneert op niveau 2F van het Referentiekader Taal en Rekenen.

Laaggeletterd

Volwassenen die helemaal niet kunnen lezen of schrijven of die grote moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. Dit zijn vaak Nederlandstalige leerders, maar kunnen ook (analfabete) NT2- leerders zijn. Iemand die alleen laag digitaal vaardig of laaggecijferd is, is niet laaggeletterd

Laagtaalvaardig

Je spreekt alleen van lage taalvaardigheid met betrekking tot anderstaligen. Zij beheersen de Nederlandse taal niet of nauwelijks, maar zijn volledig geletterd in de thuistaal.

Non-formeel type 1

Non (formele) educatie betreft educatie waarbij de trajecten niet worden afgesloten met een diploma dat erkend wordt door het ministerie van OCW. In plaats van de onderwijsinspectie, ziet de gemeente toe op de kwaliteit van dit type educatieaanbod.

Non-formeel type 2

Dit aanbod wordt verzorgd door lokale initiatieven die op grond van subsidieverstrekingen algemeen toegankelijk zijn voor alle inwoners die hier behoefte aan hebben. De partijen zetten zich met vrijwilligers in om laaggeletterdheid in de regio te verkleinen.

NT1

Nederlands als eerste taal. We duiden met deze term volwassenen aan die het Nederlands als moedertaal hebben, maar ook laagopgeleide Nederlanders met een andere moedertaal, die een gesprek kunnen voeren en discussiëren in het Nederlands (minimaal op niveau 2F van het Referentiekader Taal en Rekenen) en leerbehoeften hebben op het gebied van lezen en schrijven.

NT2

Nederlands als tweede taal. De term NT2 verwijst naar het taalonderwijs aan mensen met een andere moedertaal dan het Nederlands, waarbij het doel van dit onderwijs is dat zij de Nederlandse taal (verder) verwerven.

Volwasseneneducatie

Volwasseneneducatie is onderwijs voor volwassenen gericht op bevordering van zelfredzaamheid.

WEB-aanbod

Wet educatie en beroepsonderwijs aanbod. Deze wet regelt de organisatie van verschillende vormen van beroepsonderwijs en volwasseneneducatie. Gemeenten krijgen jaarlijks budget op basis van deze wet voor het inkopen van opleidingen en activiteiten gericht op het verbeteren van de Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden. Educatieaanbod mag uitsluitend zijn bestemd voor volwassenen vanaf 18 jaar die niet inburgeringsplichtig zijn.

¹ Hiervoor is het landelijke Begrippenkader Basisvaardigheden gebruikt.

OVERZICHT

VISIE

Beperkte basisvaardigheden betreft een van de grote maatschappelijke vraagstukken. Een vraagstuk dat niet binnen 2, 3 of 10 jaar is opgelost maar minstens een generatie nodig heeft.

Vanuit een levensloopbenadering gaan we gezamenlijk Eindhovenaren stimuleren en faciliteren om de basisvaardigheden te verbeteren.

Investeren in basisvaardigheden is:

- Kansen bieden om zelf de regie te kunnen pakken.
- Kansen bieden om eigen verantwoordelijkheid te kunnen pakken.
- Kansen bieden om mee te kunnen in de groei van de stad Eindhoven.

Investeren in basisvaardigheden is investeren in de economie en de samenleving van Eindhoven.

DROOM VOOR EINDHOVEN

Iedere volwassene in Eindhoven is basisvaardig in taal, rekenen en digitale vaardigheden.

OVERKOEPELENDE AMBITIE

Tijdens de looptijd van dit plan zijn 8.000 nieuwe volwassenen met een passend cursustraject gestart; waarvan 8% (640) NT1.

FOCUS OP DE VOLGENDE DOELGROEPEN

- opvoeders;
- inwoners met basisvaardigheden onder niveau 2F/B1²;
- inwoners zonder startkwalificatie.

Pijler 1: gezinstaalpak ontwikkelen

Wat gaan we doen op hoofdlijnen?

- Gezinstaalpak wordt ontwikkeld gericht op de taalverwerving binnen eerste 1.000 dagen.
- 2 experimenten om gezinstaalpak te ontwikkelen waarbij maatwerk leidend is.

Pijler 2: passend en doorlopend aanbod ontwikkelen

Wat gaan we doen op hoofdlijnen?

- Stadsbreed en wijkgericht divers aanbod taal, rekenen en digitale vaardigheden realiseren.
- Organiseren van wijkcoalities om te signaleren, motiveren en organiseren van vraaggericht aanbod.
- Inrichten van een lerend netwerk met aanbieders basisvaardigheden.
- We monitoren:
 - De aanbieders kunnen aantonen dat de cursist zelfstandiger/zelfredzamer is en een betere arbeidsmarktpositie heeft.
 - De aanbieders kunnen aantonen dat de cursist is gegroeid in zijn basisvaardigheden.

Pijler 3: bereik NT1 vergroten

Wat gaan we doen op hoofdlijnen?

- Een positieve stadsbrede campagne ontwikkelen.
- Taalpunten integreren in reeds bestaande initiatieven en daarmee borgen voor de toekomst.
- De vrijwilligersorganisaties krijgen jaarlijks trainingen en intervisie.
- Vindplaatsen scholen in het signaleren en motiveren van inwoners met beperkte basisvaardigheden.
- Ontwikkelen van een werkgeversaanpak in samenwerking met onze bondgenoten.
- Deze acties moeten bijdragen aan het meetbare doel:
 - 640 NT1 cursisten

Pijler 4: samen aan de slag

Wat gaan we doen op hoofdlijnen?

- Iedere bondgenoot committeert zich aan de aanpak door zich maximaal in te zetten om de doelgroep te bereiken, ondersteunen en/of scholen.
- Bondgenoten nemen actief deel aan het lerend netwerk en scholingsmomenten voor professionals en vrijwilligers.
- Gemeentelijk wordt het thema integraal opgepakt door het thema basisvaardigheden te bezien als een maatschappelijk vraagstuk.

² Zie bijlage 7.2: Taalniveau Referentiekader Taal en Rekenen

INHOUD

Leeswijzer	2
Begrippenlijst	3
Overzicht	4
1. Inleiding	6
2. Visie	8
3. De vier pijlers van de aanpak	10
3.1 Pijler 1: gezinstaanpak ontwikkelen	10
3.2 Pijler 2: passend en doorlopend aanbod ontwikkelen	11
3.3 Pijler 3: bereik NT1 vergroten	13
3.4 Pijler 4: samen aan de slag	14
4. Monitor basisvaardigheden	16
5. Financiën	17
6. Planning	18
7. Bijlagen	19
7.1 Context	19
7.2 Taalniveau Referentiekader Taal en Rekenen	21
7.3 Overzicht (potentiële) bondgenoten	22

1. INLEIDING

‘Eindhoven is de stad waar de toekomst begint. Waar de wortels liggen van oplossingen voor de grote maatschappelijke vraagstukken van vandaag en morgen. Eindhoven is de stad die is gegroeid op de schouders van mensen uit alle windstreken. Dus moet Eindhoven ook de stad zijn van eerlijk delen, van oog en zorg voor elkaar, in het bijzonder voor de meest kwetsbaren. Eindhoven moet de stad van gelijke kansen zijn, waar het succes van velen wordt gedeeld door allen.’

De bovenstaande quote komt uit het bestuursakkoord ‘Samen morgen mooier maken 2022-2026’. In dit bestuursakkoord wordt gesproken van gelijke kansen en de groei van Eindhoven (schaalsprong). Eindhoven wil een stad zijn waar iedereen kansen krijgt om te kunnen profiteren van de schaa sprong. Daarvoor zijn vaardigheden nodig, met name basisvaardigheden op het gebied van taal, rekenen en digitale vaardigheden.

In Eindhoven heeft 7%³ van de beroepsbevolking niet de nodige basisvaardigheden, dat zijn ongeveer 19.000 inwoners. Uit het rapport van de algemene rekenkamer⁴ concluderen we dat dit aantal nog hoger ligt. We zien daarin dat de groep ouderen, die niet meetellen in het onderzoek van Geletterdheid in Zicht, kampen met beperkte basisvaardigheden. De afgelopen jaren zijn stappen gezet om inwoners met beperkte basisvaardigheden te helpen. Tijdens de looptijd van het afgelopen stadsplan hebben we een stijging gezien van cursisten met in 2022 3.846 bereikte cursisten. In 2024 wordt nieuwe data verwacht als het gaat om het percentage van beperkte basisvaardigheden. Velen hopen op een daling, maar de verwachting is dat deze juist gaan stijgen. De verklaring hiervoor zal gevonden worden in het stijgende aantal jongeren dat met een te laag taalniveau het onderwijs verlaat, toename van anderstalige burgers en verdere digitalisering van de samenleving.

³ www.geletterdheidinzicht.nl

⁴ [Aanpak van laaggeletterdheid | Rapport | Algemene Rekenkamer](#)

De onderzoeken⁵ en rapporten vanuit het onderwijs op het gebied van het verwerven van de basisvaardigheden laten zien dat verbetering wenselijk is. Steeds meer kinderen verlaten het basisonderwijs en ook het voortgezet onderwijs, met een te laag taalniveau. Dit heeft effect op hun vervolgstudie, hun zelfredzaamheid in onze kennismaatschappij. Daarvoor is niet alleen het onderwijs aan zet⁶, de opvoeder is daarin de belangrijkste ondersteunende partij. De opvoeder zorgt voor de taalverwerving van het kind. De rol die zij daarin hebben is nog vaak te onbekend⁷.

Door de schaa sprong van Eindhoven en toename in migratie is de vraag naar volwasseneneducatie sterk gegroeid. Deze groei bestaat vooral uit laag-taalvaardigen die gebruik maken van het gratis WEB-aanbod. Dit aanbod wordt gefinancierd vanuit Rijksmiddelen, die echter de afgelopen jaren flink zijn gedaald⁸ en in te zetten zijn voor de hele arbeidsmarktregio.

De schaa sprong komt voort uit de technische ontwikkelingen die in deze regio plaatsvinden en daarmee geldt de regio als een kennishub. De kennishub waarbij we volgens de multiple helix⁹ samenwerken. Deze samenwerking passen we toe in de aanpak van beperkte basisvaardigheden. Alleen door samen te werken met het bedrijfsleven, maatschappelijke partners, onderwijs en onze burgers kunnen we deze maatschappelijke uitdaging aanpakken. Met het bedrijfsleven voor de internationals, maar zeker ook om mensen (langdurig) aan het werk te krijgen en houden. Met het onderwijs in de breedste zin om ouders te bereiken en bewust te maken van hun rol in de taalverwerving van het kind. Maar ook door onderwijspartners op het onderwerp mee te nemen naar de professionals van de toekomst en door gebruik te maken van hun onderzoekscapaciteiten. Onze maatschappelijke partners staan veelal in contact met onze inwoners en kunnen vanuit hun opdracht aan de slag met signalering en motivering. Alles om uiteindelijk onze inwoners met beperkte basisvaardigheden een stap verder te helpen in de kansen die deze mooie stad biedt.

Met dit nieuwe plan zetten wij in op inwoners die 1-0 achter staan om mee te kunnen in de schaa sprong die Eindhoven meemaakt. Hen gaan wij de kansen bieden om zich bij te scholen om uiteindelijk mee te kunnen profiteren van de schaa sprong. Voor inburgeringsplichtigen voorziet de Wet inburgering 2021 in deze behoefte. De ondersteuning die zij vanuit die wet ontvangen is dan ook nadrukkelijk geen onderdeel van dit plan. Gezien de grote taalvraag en de beperkte beschikbare middelen wordt gefocust op de volgende doelgroepen:

- opvoeders;
- inwoners met basisvaardigheden onder niveau 2F/B1¹⁰;
- inwoners zonder startkwalificatie .

⁵ [Resultaten – PISA Nederland \(pisa-nederland.nl\)](#), rapport 'Resultaten PISA-2018 in vogelvlucht, pagina 15 en [infographic](#)

⁵ [Rapport De Staat van het Onderwijs 2023 | Rapport | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#), pagina 16

⁶ [Masterplan basisvaardigheden](#)

⁷ [Taalschatten: taalontwikkeling bij jonge kinderen](#)

⁸ [Noodzaak van volwasseneneducatie voor iedereen en Bijlage bij Kamerstuk 2013-2014, 33911 nr. 3: Actis advies "Educatie op een kruispunt" | Sdu](#)

⁹ Samenwerking tussen diverse organisaties, waaronder overheid, onderwijs, bedrijfsleven en inwoners.

¹⁰ Zie bijlagen: Taalniveau Referentiekader Taal en Rekenen

2. VISIE

Beperkte basisvaardigheden betreft een van de grote maatschappelijke vraagstukken. Een vraagstuk dat niet binnen 2, 3 of 10 jaar is opgelost maar minstens een generatie nodig heeft. Vanuit een levensloopbenadering stimuleren en faciliteren wij gezamenlijk om de basisvaardigheden van de volwassen inwoners te verbeteren. Onze inwoners met beperkte basisvaardigheden lopen tegen uitdagingen aan op het gebied van gezondheid, financiën, werk en zelfredzaamheid. Zij leunen zwaar op hun sociale omgeving. Daarnaast heeft het ook impact op het gezin. Kinderen van laaggeletterde ouders groeien in een minder taalrijke omgeving op. Daarom wordt ook wel gesproken over de cirkel van beperkte basisvaardigheden.

In het bestuursakkoord is afgesproken dat Eindhoven een inclusieve stad wil zijn, waarin iedereen mee kan doen. Vanuit eigenkracht en samenkracht. Een snel veranderende stad vraagt om een leven lang ontwikkelen. Inwoners kunnen pas meedoen en zich verder ontwikkelen als zij beschikken over voldoende basisvaardigheden. Nodig om een stap te kunnen zetten naar meer zelfvertrouwen, zelfstandigheid en het basisniveau van 2F.

Investeren in basisvaardigheden is:

- Kansen bieden om zelf de regie te kunnen pakken.
- Kansen bieden om eigen verantwoordelijkheid te kunnen pakken.
- Kansen bieden om mee te kunnen in de groei van de stad Eindhoven.

Investeren in basisvaardigheden is investeren in de economie en de samenleving van Eindhoven.

Het leven kent verschillende levensfasen en in al deze levensfasen dient er een mogelijkheid te zijn om te werken aan basisvaardigheden. Per levensfase zijn er gemeentelijke kaders waarmee verbinding wordt gezocht om aan de slag te gaan met basisvaardigheden. De levensloopbenadering ondersteunt de multiple helix. Waarbij de focus is om aan de slag te gaan met de volwassene, die uiteindelijk het kind in zijn ontwikkeling begeleidt en ondersteunt.

Ik ben Paul en 38 jaar. Ik woon in Tongelre samen met mijn vriendin en onze twee dochters. We hebben het goed, maar kennen ook uitdagingen. We hebben een leuke huurwoning met fijne burens. Werk vinden lukt me wel, maar houden iets minder. Misschien omdat ik geen diploma's heb, of omdat het allemaal lichamelijk zwaar werk is. Ik merk dat mijn lichaam dat steeds minder goed kan hebben. Mijn jeugd was best rommeling en door omstandigheden heb ik ook geen school afgemaakt. Werken wil ik wel, maar dit houd ik lichamelijk niet vol tot mijn 67ste. Toch moet je voor veel banen al een basisdiploma hebben. Dus ik ben klaar. Kan niets meer. Heb gewoon pech. Moet het maar redden met wat ik heb. Eigenlijk kan ik mijn kinderen zo ook geen goede toekomst bieden. Omdat ik me financieel ook niet altijd raad weet, heb ik me gemeld bij de werkplaats financiën. Ze hebben me wel geholpen met het financiële vraagstuk, maar ook laten weten dat ik toch nog terug naar school kan. Nu ben ik aan het bijleren op mijn lezen en schrijven bij Taalkracht. Daarna hoop ik toch nog te kunnen beginnen aan een mbo opleiding. Misschien word ik wel vrachtwagenchauffeur. Dat lijkt me wel wat. Het lukt me nu al om boekjes voor te lezen aan mijn kinderen. Dat durfde ik eerst niet, maar nu merk ik hoe leuk het is.

– naam is aangepast

LEVENSLLOOPBENADERING

0 – 4 jaar → om de opvoeder te bereiken	
(Maatschappelijke) partners	Gemeente
Gezin	Kind
VVE	Onderwijs
Kinderopvang	Jeugdzorg
Consultatiebureau	Cultuur
Bibliotheek	Sport
Opvoedondersteuners	Volwasseneneducatie
Netwerk wijkondersteuners	Welzijn
Opleidingen	

4 – 12 jaar → om de opvoeder te bereiken	
(Maatschappelijke) partners	Gemeente
Gezin	Kind
Buitenschoolse opvang	Onderwijs
Onderwijs	Jeugdzorg
Bibliotheek	Cultuur
Jeugdhulp	Sport
Opvoedondersteuning	Volwasseneneducatie
Opleidingen	Welzijn

12 – 18 jaar → om de opvoeder te bereiken	
(Maatschappelijke) partners	Gemeente
Gezin	Kind
Onderwijs	Onderwijs
Bibliotheek	Jeugd
Werkgevers	Cultuur
Jongerenwerk	Werk en inkomen
Schoolmaatschappelijk werk	Sport
Opleidingen	Volwasseneneducatie
	Welzijn

18 – 65 jaar	
(Maatschappelijke) partners	Gemeente
Gezin	Volwasseneneducatie
Onderwijs (mbo t/m wo)	Welzijn
Bibliotheek	Cultuur
Jongerenwerk	Werk en inkomen
Werkgevers	Armoedebeleid
Zorgverleners/zorginstellingen	Volksgezondheid en zorg
Taal aanbieders	Integratie
Maatschappelijke organisaties	Sport

65+	
(Maatschappelijke) partners	Gemeente
Gezin	Volwasseneneducatie
Bibliotheek	Welzijn
Zorgverleners/zorginstellingen	Cultuur
Taal aanbieders	Armoedebeleid
Maatschappelijke organisaties	Volksgezondheid en zorg
Wijkcentra	Integratie
	Sport

Voorbeeld:

Bepaalde basisvaardigheden heeft een relatie met armoede en schulden. Om dit aan te pakken werken we samen met het team armoede en schulden. Daarnaast leggen we een verbinding met werkgevers die vanuit HR steeds meer loonbeslagen zien binnenkomen. Tevens zijn er verschillende maatschappelijke organisaties die inwoners helpen met financiële vraagstukken. Vanuit de verschillende invalshoeken signaleren we meer volwassenen met beperkte basisvaardigheden. Deze gaan we motiveren om aan de slag te gaan met basisvaardigheden bij een van de cursusaanbieders.

3. DE VIER PIJLERS VAN DE AANPAK

Om het hoofddoel te behalen van 8.000 nieuwe cursisten in 5 jaar tijd, waarvan 640 NT1 cursisten, is een aantal pijlers ingericht. Daarbij gaat het erom dat we dit maatschappelijke vraagstuk vanuit een multiple helix aanpak oppakken.

Aan de ene kant gaan we aan de slag met de basis, de toekomst, van Eindhoven: de kinderen. Om daaraan te werken worden ouders geholpen in hun vaardigheden om hun kinderen goed te ondersteunen. De diverse groepen met hun (hulp)vragen op basisvaardigheden worden ondersteund met een passend en doorlopend aanbod. Het bereik van de NT1 cursist bleef de afgelopen jaren achter op het totaal aantal cursisten (in 2022 129 NT1 van de bereikte 3.846 cursisten) waardoor we op deze groep net iets meer focus leggen. Dit plan is gezamenlijk opgesteld en samen gaan we dan ook aan de slag. Iedere bondgenoot vanuit zijn eigen expertise om de volwassen Eindhovenaren te helpen met het verbeteren van zijn basisvaardigheden.

3.1 PIJLER 1: GEZINSTAALANPAK ONTWIKKELEN

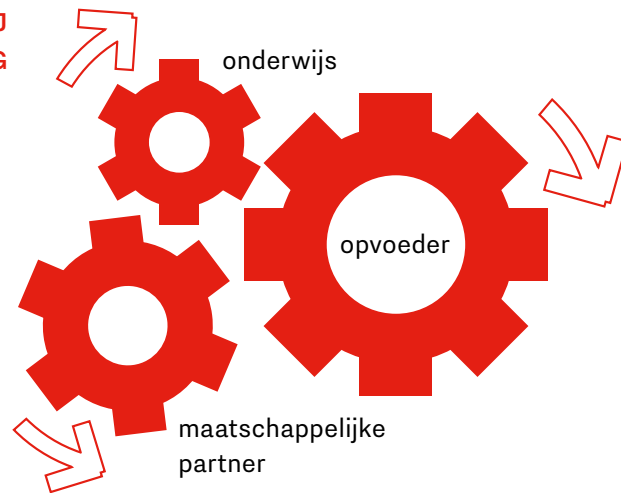
Steeds meer kinderen stromen het onderwijs in met een taalachterstand en verlaten het onderwijs met onvoldoende basisvaardigheden. Door in te zetten op taalverwerving en taalontwikkeling op jonge leeftijd (de eerste 1.000 dagen¹¹) wordt bijgedragen aan het voorkomen van beperkte basisvaardigheden, het bieden van gelijke kansen, talentontwikkeling en het voorkomen van onderwijsachterstanden. In 2023 tellen we ca. 240.000 inwoners en tegen 2040 is de stad, vanwege de schaaIspong, gegroeid naar 300.000 inwoners. Vele van deze inwoners zijn opvoeders. Door in te zetten op een optimale taalverwerving voorkomen wij dat kinderen een taalachterstand oplopen. Oftewel we zetten in op pre-preventie. Dit vanuit de gedachten van Taalschatten. Daarbij hebben we extra aandacht voor de laaggeletterde opvoeders.

¹¹ Vanaf het moment dat men zwanger is tot het kind 2 jaar is.

Het kind kan hiervoor zelf in de eerste 1.000 dagen geen taalprogramma volgen. De opvoeders vormen in dit onderdeel dan ook de groep waarmee gewerkt wordt. Door hiermee aan de slag te gaan dragen we bij dat minder kinderen met een taalachterstand het onderwijs instromen.

Met het ontwikkelen van een gezinstaalaanpak en van daaruit het ontwikkelen van passend gezinstaalaanbod wordt de cirkel van beperkte basisvaardigheden doorbroken. Deze aanpak helpt opvoeders bij het ondersteunen van de taalverwerving en taalontwikkeling van hun kinderen en bij het verbeteren van hun eigen basisvaardigheden. Door te investeren in de eerste 1.000 dagen en daarmee pre-preventie dragen wij bij aan een betere start in het onderwijs.

ONDERSTEUNERS BIJ DE TAALVERWERVING VAN HET KIND

Project: Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid

De landelijke pilot [Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid](#) ondersteunt ons in het ontwikkelen van een lokale gezinstaalaanpak. Dit ontwikkelen wij gezamenlijk: gemeente Eindhoven, partners zoals de Bibliotheek Eindhoven en partners in de keten rondom het kind. Het is belangrijk dat alle organisaties in het ecosysteem van het kind samenwerken om het belang van taalverwerving te benadrukken.

Gezinstaalaanbod: maatwerk

In veel gezinnen valt winst te behalen door meer aandacht te schenken aan de taalverwerving en taalontwikkeling van kinderen thuis. Als ouders niet de nodige vaardigheden bezitten wordt gezorgd voor passend taalaanbod, volgens maatwerk. Onderzoeken¹² laten zien dat er veel programma's en projecten zijn gericht op het gezin. Alleen laten deze nog niet de gewenste effecten zien. Daarvoor is meer maatwerk nodig waarbij de ouder als een waardevolle partner wordt gezien.

Wat gaan we doen op hoofdlijnen?

Met vermelding welke kernpartner de kartrekker is.

- Gezinstaalaanpak wordt ontwikkeld gericht op de taalverwerving binnen eerste 1.000 dagen – gemeente & Bibliotheek Eindhoven.
- 2 experimenten om gezinstaalaanbod te ontwikkelen waarbij maatwerk leidend is – gemeente.

3.2 PIJLER 2: PASSEND EN DOORLOPEND AANBOD ONTWIKKELEN

De taalvraag in Eindhoven is hoog met ca. 40.000 taalvragers.

Naast aandacht voor laaggeletterdheid is sinds enkele jaren een groeiende aandacht voor (laag)gecijferdheid en digitale vaardigheden. In Nederland hebben bijna 600.000 mensen moeite met rekenen¹³. Dit wordt ervaren bij praktische zaken zoals “Wat betekent driemaal daags een half tablet?” of “Hoeveel laminaat heb ik nodig?”.

Ruim 20%¹⁴ van de beroepsbevolking heeft moeite met digitale vaardigheden. Waarbij de nationale ombudsman¹⁵ heeft aangetoond dat de kloof in Nederland verder toeneemt door de digitalisering. Steeds meer mensen hebben moeite met de digitale ontwikkelingen en kunnen deze niet (meer) bijhouden. Om deze achterstanden zoveel mogelijk weg te werken is passend aanbod nodig.

¹² [Wat werkt in het betrekken van laagopgeleid NT1- en NT2-ouders bij de ontluikende geletterdheid van hun kinderen? – Kohnstamm Instituut, 2022](#)

¹³ [Rekenen | Expertisepunt Basisvaardigheden](#)

¹⁴ [Digitale vaardigheden | Expertisepunt Basisvaardigheden](#)

¹⁵ [Nationale ombudsman over digitalisering](#)

Het aanbod basisvaardigheden

In Eindhoven is aanbod te vinden. Van formeel tot non-formeel type 1 en 2 door verschillende (maatschappelijke) organisaties. Zij helpen met docenten en vrijwilligers inwoners een stapje verder. Dit gaan we verder ontwikkelen en aanscherpen. Hiervoor zijn de volgende punten leidend:

1. Bij het passend en doorlopende aanbod staat de hulpvrager centraal.
2. Wat men leert moet passen bij wat men nodig heeft. Dat is 'passend'.
3. De verschillende cursussen moeten goed op elkaar aansluiten. Dat is 'doorlopend'.
4. Na het taaltraject moet men bezig blijven met wat men geleerd heeft. Dat is 'onderhoud'.

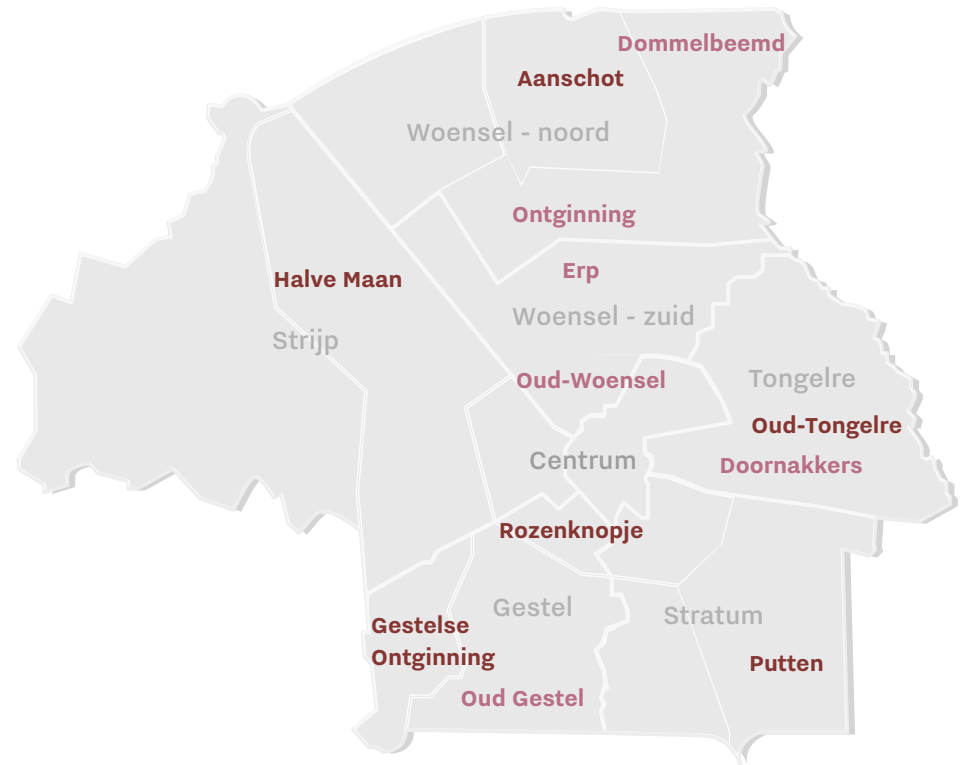
Hierbij hanteren we de drie-staps-aanpak: breed informeren, gesprek aangaan over de mogelijkheden en zorgen voor een warme overdracht. Voor het ontwikkelen en aanbieden van trajecten wordt uitgegaan van het einddoel van de inwoner. Om dat te bereiken worden de trajecten vraaggericht vormgegeven. Het gaat om het functioneel kunnen toepassen van de nieuwe eigen gemaakte vaardigheden. Door aan te sluiten bij de motivatie is het leereffect groter en zal de deelnemer sneller resultaat zien. Op het gebied van taal (tot niveau 2F), rekenen, digitale vaardigheden of een combinatie hiervan is divers stads breed aanbod nodig. Ook kan camouflageaanbod ingezet worden om deelnemers positieve leerervaringen aan te bieden. Bijvoorbeeld een cursus 'Goedkoop koken' waarbij taal en rekenen het onderliggend doel is.

Wijkcoalities

In wijken worden coalities gesmeed om van daaruit inwoners met beperkte basisvaardigheden te signaleren en motiveren. Maar ook om gezamenlijk aanbod te organiseren dat aansluit bij de vraag van de inwoners. Om dit te realiseren wordt aangesloten bij reeds lopende initiatieven, zoals de Stadsdeelbibliotheken en Buurt in Bloei. Gezien de data uit Eindhoven is er een aantal wijken aan te wijzen met een verhoogde kans op het vinden van inwoners met beperkte basisvaardigheden.

Bij NT1 gaat het om: Putten, Oud-Tongelre, Halve Maan, Aanshot, Gestelse Ontginning, Rozenknopje.

Bij NT2 gaat het om: Oud-Gestel, Ontginning, Erp, Doornakkers, Dommelbeemd, Oud-Woensel.

¹³ [Rekenen | Expertisepunt Basisvaardigheden](#)

¹⁴ [Digitale vaardigheden | Expertisepunt Basisvaardigheden](#)

¹⁵ [Nationale ombudsman over digitalisering](#)

Lerend netwerk aanbieders basisvaardigheden

Voor de inwoner maakt het minder uit door wie hij geholpen wordt, als hij maar geholpen wordt met voor hem passend aanbod. Als organisaties met en van elkaar leren wordt sneller (h)erkend wat ieders kwaliteiten zijn en worden de organisaties sterker in het maken van keuzes voor passend en divers aanbod.

Wat gaan we doen op hoofdlijnen?

Met vermelding welke kernpartner de kartrekker is.

- Stadsbreed en wijkgericht divers aanbod taal, rekenen en digitale vaardigheden realiseren – gemeente via VSB taal en leren.
- Organiseren van wijkcoalities om te signaleren, motiveren en organiseren van vraaggericht aanbod – Bibliotheek Eindhoven & WIJ Eindhoven.
- Inrichten van een lerend netwerk met aanbieders basisvaardigheden – gemeente.
- We monitoren – gemeente:
 - De aanbieders kunnen aantonen dat de cursist zelfstandiger/zelfredzamer is en een betere arbeidsmarktpositie heeft.
 - De aanbieders kunnen aantonen dat de cursist is gegroeid in zijn basisvaardigheden.

3.3 PIJLER 3: BEREIK NT1 VERGROTEN

De doelgroep NT1 meldt zich niet vanzelf om aan de slag te gaan met basisvaardigheden. Veelal zijn ze onbewust onwetend over hun eigen vaardigheden en/of de mogelijkheden hier iets aan te doen. In Eindhoven hebben we ongeveer 10.300 NT1 laaggeletterden, hiervan is het merendeel aan het werk¹⁶. De afgelopen jaren is het ons nog niet gelukt om op deze groep de gewenste stijging te ontwikkelen. Het huidige bereik van 129 NT1 cursisten vinden wij te laag. Daarom zetten wij de komende jaren extra in om deze groep te signaleren en motiveren om uiteindelijk 640 NT1'ers naar een cursus te krijgen.

Taalpunten integreren

Het merendeel van mensen met een hulpvraag op basisvaardigheden, met name NT1, komt met een indirecte vraag bij verschillende inlooppreekuren en bij verschillende organisaties binnen. Door een hulpvraag op basisvaardigheden te integreren in reeds bestaande initiatieven is de verwachting meer mensen te vinden en door te verwijzen naar passend aanbod. Men komt binnen met een hulpvraag op financiën en wordt geholpen aan een cursus om hier meer grip op te krijgen waarbij gewerkt wordt aan gecijferdheid en taal. Daarbij tuigen we geen losstaande Taalpunten op, maar borgen we ze door ze te integreren in reeds lopende initiatieven die mensen met hulpvragen begeleiden.

Communicatie

Om de schaamte te doorbreken wordt een positieve stads brede campagne ontwikkeld. Hiervoor worden succesvolle campagnes en experimenten uit andere regio's als inspiratiebron gebruikt. Daarnaast worden bestaande cursisten uitgedaagd om aan de slag te gaan met mond-tot-mondreclame en het inzetten van het eigen netwerk.

Voor de NT1 doelgroep herkent zich het beste in ervaringsverhalen van anderen. Daarom wordt de groep ervaringsdeskundigen die door Taalkracht wordt begeleid uitgebreid. Zij kunnen worden ingezet bij bijeenkomsten om hun eigen verhaal te delen. Tevens om mee te werken aan campagnes of om communicatie uitingen te testen bij bondgenoten.

Ter ondersteuning van het netwerk is een website ontwikkeld met het aanbod van Eindhoven en de regio¹⁷.

¹⁶ [Literatuurstudie feiten en cijfers laaggeletterdheid](#)

¹⁷ [Taalnetwerk \(taalnetwerkzobrabant.nl\)](#)

Professionals en vrijwilligers scholen

Professionals en vrijwilligers die een signalerende rol hebben ontvangen vanuit de kernpartners scholing in het herkennen van en motiveren van laaggeletterden. Dit geldt voor de maatschappelijke partners, bedrijven en de gemeentelijke organisatie.

Vrijwilligers die hulpvragers direct ondersteunen ontvangen de mogelijkheid om een training te volgen hoe ze hulpvragers op een volwaardige manier kunnen begeleiden in hun ontwikkeling. Daarnaast wordt de mogelijkheid tot intervisie geboden.

Werkgeversaanpak

Het merendeel van de NT1'ers is aan het werk, 57%. Om deze te bereiken gaan we integraal aan de slag met een werkgeversaanpak waarbij we inzetten op werkgevers en werknemers. Hierbij werken wij samen met onze bondgenoten om dit vorm te geven. Daarbij denken wij aan twee vormen van aanpakken: Aanpak 1: Voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, laagopgeleiden of beperkte basisvaardigheden op de werkvloer. Dit sluit aan bij het pilot LLO collectief laagopgeleiden en laaggeletterden¹⁸ dat in deze arbeidsmarktregio is gestart.

Aanpak 2: Gericht op internationals die naar Eindhoven komen waarbij bedrijven gaan investeren in passend taalaanbod. Daarmee halen we de laagtaalvaardige cursisten uit het beperkte WEB-aanbod en ontstaat hier meer ruimte voor de NT1 doelgroep.

Werkgeversaanpak en internationals

De bevolkingssamenstelling van Eindhoven zal de komende jaren sterk veranderen en groeien naar 300.000 inwoners in 2040 door de schaa sprong. Een groot gedeelte van deze inwoners zijn kenniswerkers die zich hier gaan settelen. Deze groep heeft daarbij een taalvraag naar het Nederlands. Waarbij te vermelden is dat deze groep niet laaggeletterd is, maar laagtaalvaardig in het Nederlands. Deze groei in taalvraag is maar beperkt vanuit beschikbare

WEB-middelen te bekostigen. Daarom zetten we de komende jaren in om hierin met het bedrijfsleven op te trekken en ze aan te spreken op hun verantwoordelijkheid om passende taaltrajecten te bekostigen.

Wat gaan we doen op hoofdlijnen?

Met vermelding welke kernpartner de kartrekker is.

- Een positieve stadsbrede campagne ontwikkelen – Taalkracht & Bibliotheek Eindhoven.
- Taalpunten integreren in reeds bestaande initiatieven en daarmee borgen voor de toekomst - Vrijwillige Hulpdienst Eindhoven.
- De vrijwilligersorganisaties krijgen jaarlijks trainingen en intervisie – Taalkracht.
- Vindplaatsen scholen in het signaleren en motiveren van inwoners met beperkte basisvaardigheden – Bibliotheek Eindhoven.
- Ontwikkelen van een werkgeversaanpak in samenwerking met onze bondgenoten – gemeente & Taalkracht.
- Deze acties moeten bijdragen aan het meetbare doel – gemeente:
 - 640 NT1 cursisten

3.4 PIJLER 4: SAMEN AAN DE SLAG

Een indringend vraagstuk zoals beperkte basisvaardigheden wordt alleen opgelost door samen te werken. Hierbij betrekken wij onze partners vanuit de multiple helix. Iedereen heeft expertise die we kunnen inzetten om onze inwoners met beperkte basisvaardigheden te ondersteunen en motiveren om hiermee aan de slag te gaan.

Bondgenoten

Expertise heeft iedere organisatie in Eindhoven. Ook hebben alle organisaties vanuit hun professie contact met inwoners van onze stad. Of je nu werkgever, onderwijzer, verhuurder of hulpverlener bent. Iedereen kan signaleren en motiveren. Ook kan men al veel betekenen door zich toegankelijk te presenteren.

¹⁸ [Meer informatie over het project.](#)

Zo kennen wij in de samenwerking een aantal typen bondgenoten:

- Kernpartners: intensief betrokken bij het uitwerken van de aanpak.
- Aanbieders basisvaardigheden: partners die cursussen formeel, non-formeel type 1 en 2 aanbieden op taal, rekenen en digitale vaardigheden.
- Vindplaatsen: zij hebben een signalerende en motiverende functie en dragen waar mogelijk warm over naar het aanbod. Daarnaast past men waar nodig de dienstverlening aan.
- Kennisinstellingen: verzorgen onderzoek, experimenten en dragen bij aan de kennisontwikkeling op dit thema.
- Ambassadeurs: dragen het thema een warm hart toe en brengen het thema bij andere partners onder de aandacht om deze bij de aanpak te betrekken.

Om de gezamenlijke aanpak te laten slagen is de bijdrage van deze bondgenoten van belang. Iedereen verbindt zich hieraan vanuit zijn expertise, neemt deel aan het lerend netwerk, schoolt medewerkers op dit thema en past waar wenselijk communicatie aan.

Lerend netwerk bondgenoten

Meerdere bondgenoten geven aan te worstelen met het thema en dan vooral in hoe ze ermee aan de slag kunnen. Zij geven aan bewust onbekwaam te zijn. Hiervoor gaan we gezamenlijk een lerend netwerk inrichten. Waarin ervaringen en kennis met elkaar gedeeld worden. Dit netwerk gaan we gezamenlijk verder ontwikkelen en uitbreiden. Hiermee houden we de bondgenoten betrokken door van elkaar te leren in de aanpak van basisvaardigheden.

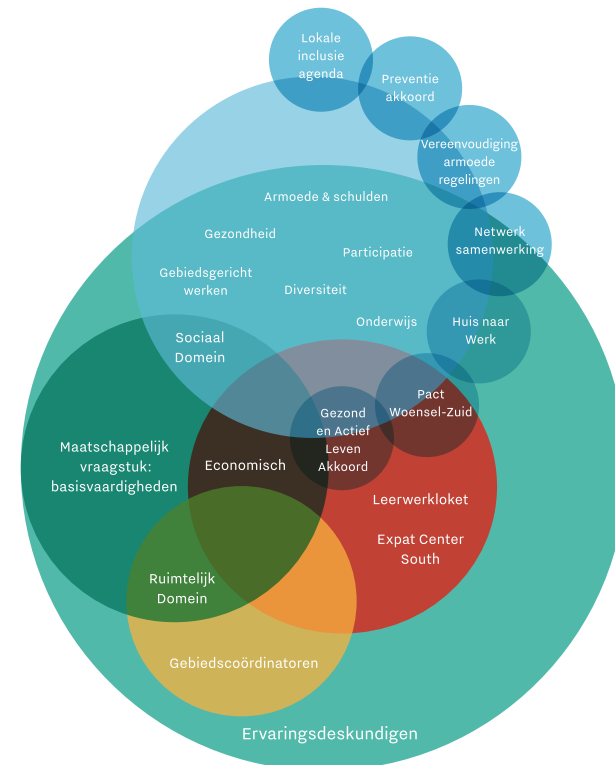
Levensloop benaderend werken

Naast de multiple helix samenwerking wordt er ook binnen de gemeentelijke organisatie samengewerkt. Hierbij wordt de verbinding gelegd met de levensloopbenadering. Daarbij wordt integraal gewerkt vanuit een maatschappelijk vraagstuk. Onderstaand plaatje geeft een indicatie van beleidsthema's die gekoppeld kunnen worden aan beperkte basisvaardigheden.

Wat gaan we doen op hoofdlijnen?

Met vermelding welke kernpartner de kartrekker is.

- Iedere bondgenoot committeert zich aan de aanpak door zich maximaal in te zetten om de doelgroep te bereiken, ondersteunen en/of scholen – gemeente.
- Bondgenoten nemen actief deel aan het lerend netwerk en scholingsmomenten voor professionals en vrijwilligers – gemeente & Taalkracht vanuit het LLO collectief.
- Gemeentelijk wordt het thema integraal opgepakt door het thema basisvaardigheden te bezien als een maatschappelijk vraagstuk – gemeente.

4. MONITOR BASISVAARDIGHEDEN

De ambities zijn gesteld en ook de pijlers van waaruit wordt gewerkt. Om te toetsen of deze worden behaald, wordt een monitor op kwaliteit en kwantiteit ingericht.

Kwantitatief

De partners die actief zijn in het aanbieden van cursussen basisvaardigheden worden jaarlijks uitgevraagd op de behaalde resultaten van het vorige jaar. Taalcafés worden niet meegeteld in het totale bereik en in het bereik van nieuwe cursisten. Deelnemers aan Taalcafés worden apart geteld. Taalcafés zijn ter ondersteuning en taalonderhoud. Zij zorgen voor sociale binding, structuur en dragen bij aan integratie in de samenleving. Daarbij kunnen Taalcafés een springplank zijn om uiteindelijk met een cursus te gaan beginnen.

Kwalitatief

De kwaliteit van het aanbod wordt gemonitord, zodat gezien kan worden of dit nog voldoet. Hierbij wordt inzichtelijk gemaakt in hoeverre cursisten een stap hebben gezet in hun zelfstandigheid, maar ook welk type scholing bij de hulpvraag past.

Bondgenoten

Jaarlijks worden verschillende activiteiten georganiseerd voor de bondgenoten. Van bijeenkomsten, scholingsmomenten tot deelname aan campagnes. De deelname aan deze activiteiten worden bijgehouden.

5. FINANCIËN

Overzicht middelen voor activiteiten gemeente Eindhoven

Indicator	2024	2025	2026	2027
Gemeentelijke begroting WEB	€ 106.000	€ 106.000	€ 106.000	€ 106.000
Subsidieregeling Versterken Sociale Basis – Taal en Leren ¹⁹	€ 745.000	€ 745.000	€ 745.000	€ 745.000

De gemeentelijke WEB-middelen kunnen breed worden ingezet, zoals voor taalonderwijs gericht op een specifieke doelgroep, of voor inzet van professionals die zich inzetten om de basisvaardigheden van Eindhovenaren te vergroten.

Vanuit de subsidieregeling Versterking Sociale Basis, thema Taal en Leren, worden projecten non-formeel type 1 en 2 bekostigd. Veelal zijn dit meerjarige subsidies.

¹⁹ Precieze bedragen voor 2025-2027 zijn nog niet bekend, subsidieplafonds worden elk jaar opnieuw vastgesteld.

6. PLANNING

De aanpak zal bestaan uit zowel bekende als nieuwe initiatieven. Gezien de looptijd van dit plan worden de acties gefaseerd opgepakt en uitgevoerd. Met de partners wordt jaarlijks na het opleveren van de monitor (Q2) een plan opgesteld met op te pakken acties voor het jaar erop (Q4). Op deze manier wordt gewerkt volgens de Plan Do Check Act cyclus (PDCA).

7. BIJLAGEN

7.1 CONTEXT

Oorzaak: hoe komt het dat iemand laaggeletterd wordt?

Laaggeletterdheid is een vakterm. Aan een persoon die laaggeletterd is vraagt men niet: ‘ben jij laaggeletterd?’. Men vraagt of iemand moeite heeft met één van de basisvaardigheden zoals taal, rekenen en van daaruit eventueel met de digitale vaardigheden. Mensen die laaggeletterd zijn hebben onder andere moeite met:

- formulieren invullen (zorgtoeslag, belasting etc.)
- straatnaamborden lezen, reizen met openbaar vervoer
- voorlezen aan (kleine) kinderen
- meedoen op sociale media en met WhatsApp
- nieuwe werkinstructies en veiligheidsvoorschriften lezen
- begrijpen van informatie over gezondheid en zorg
- zicht krijgen en houden op hun financiële situatie.

Mensen: wie zijn de inwoners met beperkte basisvaardigheden in Eindhoven?

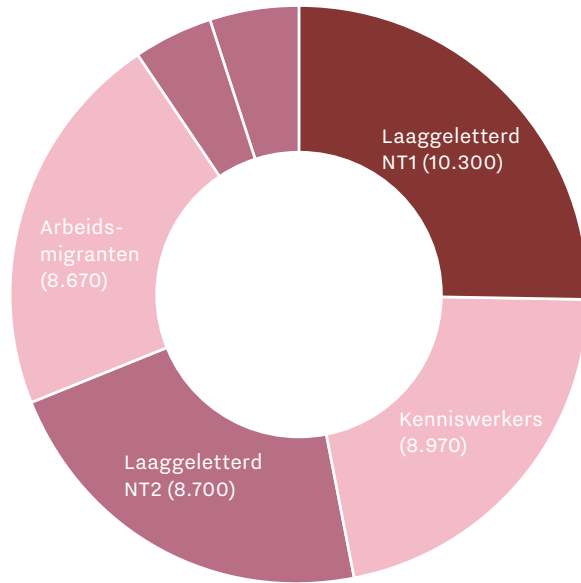
Vanuit onderzoek²⁰ zijn er een aantal doelgroepen te benoemen:

1. migranten (30+) met partner en/of kinderen	31%
2. divers	16%
3. jongeren (<30 jaar) zonder partner of kinderen	12%
4. Nederlands werkenden (50+)	8%
5. Oudere Nederlandse single (50+)	8%
6. Nederlandse niet-actieven (50+) met gezin	7%
7. Nederlands werkenden (30-50 jaar)	6%

Van de 19.000 laaggeletterde inwoners zijn er ongeveer 10.300 autochtoon en 8.700 met een migratieachtergrond. In deze aantallen tellen internationals met een taalvraag niet mee. Zij zijn niet laaggeletterd, maar laagtaalvaardig in het Nederlands.

²⁰ www.geletterdheidinzicht.nl

TAALVRAGERS

- Laaggeletterd NT1 (10.300)
- Laaggeletterd NT2 (8.700)
- Kenniswerkers (8.970)
- Arbeidsmigranten (8.670)
- Inkomensafhankelijke partners (1.790)
- Statushouders (2.020)

Locatie: waar wonen de meeste laaggeletterden?

Uit onderzoek is bekend dat de mate van geletterdheid op een voorspelbare manier samenhangt met demografische en sociaaleconomische kenmerken zoals: opleidingsniveau, leeftijd, arbeidsmarktstatus, geslacht, opleidingsrichting, beroepsprestige en land van herkomst.

Door deze data uit Eindhoven naast elkaar te leggen zijn er een aantal wijken aan te wijzen met een verhoogde kans op het vinden van inwoners met beperkte basisvaardigheden.

Bij NT1 gaat het om: Putten, Oud-Tongelre, Halve Maan, Aanschot, Gestelse Ontginning, Rozenknopje.

Bij NT2 gaat het om: Oud-Gestel, Ontginning, Erp, Doornakkers, Dommelbeemd, Oud-Woensel.

Noodzaak: voor welke mensen zetten wij ons extra in?

De taalvraag is vele malen hoger dan het totale aanbod aan kan. Dit geldt zowel voor het aanbod ten behoeve van laaggeletterden als ook op het gebied van laagtaalvaardigen. Met daarin een grote uitdaging: Nederlandstalige laaggeletterden (NT1) zijn moeilijk te vinden, bereiken en motiveren. Dit heeft te maken met schaamte, onwetendheid over de gebrekkigheid van de eigen basisvaardigheden en de mogelijkheid om daar iets aan te kunnen doen. Naast taalvaardigheden zijn ook rekenvaardigheden en digitale vaardigheden onderdeel van de aanpak. In Nederland hebben bijna 600.000 mensen moeite met rekenen²¹. Dit wordt ervaren bij praktische zaken zoals “Wat betekent driemaal daags een half tablet?” of “Hoeveel laminaat heb ik nodig?”.

In Nederland heeft ruim 20%²² van de beroepsbevolking moeite met digitale vaardigheden. Aangezien ons land steeds verder digitaliseert moet er rekening mee worden gehouden dat niet iedereen dit tempo kan bijhouden. Gezien de stijgende aanwas van laaggeletterden van de toekomst zijn opvoeders van belang om hier een halt toe te roepen, (doelgroep: opvoeders). Eindhoven floreert door de ontwikkelingen vanuit Brainport maar niet iedereen kan hiervan mee profiteren door mogelijk beperkte basisvaardigheden, (doelgroep: inwoners zonder startkwalificatie en inwoners met basisvaardigheden onder niveau 2F).

7.2 TAALNIVEAU REFERENTIEKADER TAAL EN REKENEN

Nederlands als eerste taal (NT1)	Analfabeet	1F	2F	3F	4F
Nederlands als tweede taal (NT2)	A0	A1-A2	B1	B2	C1-C2
Vergelijkbaar niveau onderwijs		Eind basisschool	Einde vmbo en mbo 1,2,3	Einde mbo-4 of havo	Einde vwo-hbo/wo
	Laaggeletterd		Niet laaggeletterd		
Wettelijke regelingen	Inburgering, Taaleis, WEB				

²¹ [Rekenen | Expertisepunt Basisvaardigheden](#)

²² [Digitale vaardigheden | Expertisepunt Basisvaardigheden](#)

7.3 OVERZICHT (POTENTIËLE) BONDGENOTEN

